

VOORAF

DICK DE JONG

November is het al weer. Slachtmaand werd die genoemd. Als een van de laatste activiteiten van het jaar werd er een dier geslacht. Ter voorbereiding op de voedselvoorziening in de winter. In de huidige tijd kunnen we alles overal kopen. Als het om vlees gaat bij de slager en bij de supermarkt. Ook wel bij particuliere boeren.

Intussen leven we in een tijd dat er steeds meer wordt geadviseerd om wat minder vlees te eten, uit oogpunt van bescherming van het milieu en voor onze eigen (volks)gezondheid. Dat staat te lezen in de krant. Uiteraard heeft Boerderij & Erf AKV hier geen taak in of mening over. De stichting bemoeit zich alleen met de boerderij als gebouw. In brede zin, dat wel, dus met het erf en alles wat er op en omheen staat.

Ik schrijf dit om aan te geven dat zaken veranderen. Soms zelfs heel snel. Soms heel veel. Het is al weer november staat er in de inleidende zin. Dat betekent dat het einde van een jaar weer nakende is. En dat er een nieuw jaar aan komt. Ook dat is een verandering. 2021 wordt 2022. Veranderen is goed. Maar je moet dan wel oppassen dat je niet verandert wat goed is...

In het stadje Brielle bevindt zich een gevelsteen met daarop een gildekoe.

Dat was een vetgemeste koe, die voorafgaand aan de slacht met trots door de boer wiens eigendom het dier was, werd getoond aan iedereen die het wilde zien. Vandaar ook de kransen om het dier.

Heel vroeger gebeurde zoiets in optocht. Een trompetter voorop en dan enkele boeren er achter, met elk hun eigen slachtdier. Na afloop van de tocht was de slacht, die weer werd afgesloten met een gildemaaltijd.

COLUMN

HENK BOVEKERK SR

SINTERKLAAS

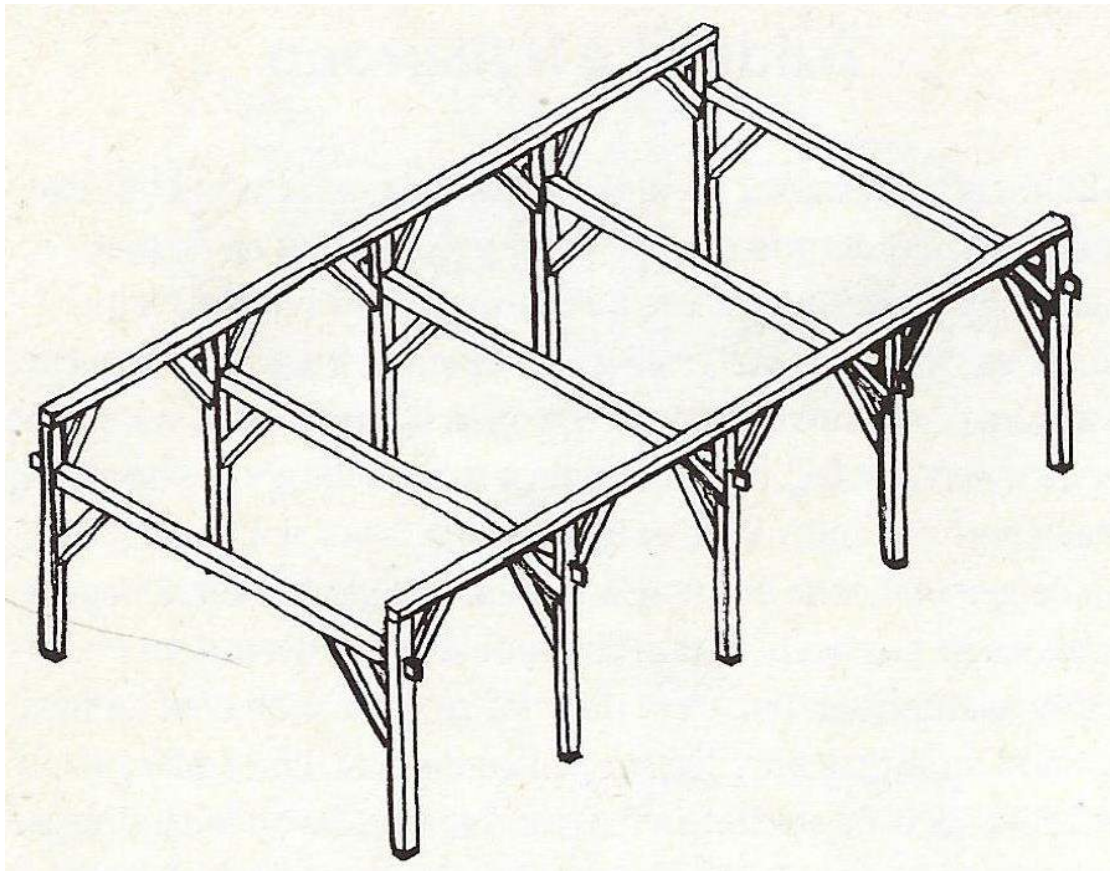
Bestaat het Sinterklaasfeest over 25 jaar nog, zo vroeg me iemand. Mijn reactie: natuurlijk maar het is dan anders aangekleed. Geen pieten meer, maar wel meisjes/jongens die moeiteloos een robot kunnen aansturen. Vanwege onze milieudiscipline zijn er ook geen rokende schoorstenen meer. De warmte komt uit de aarde of van de zon.

Als je niets voorspelt dan krijg je ook nooit gelijk, zei mijn meester altijd. Vandaar mijn robotvoorspelling! Ik kan me niet herinneren welke voorspellingen van de meester ooit zijn uitgekomen. Eén in elk geval niet: ons land zal nooit meer overstromen. 'Wij hebben sterke dijken, die houden het water tegen. Maar ondertussen, februari 1953 zal ik nooit meer vergeten.

Er was slechts één verschrikking bij het Sintfeest: elke keer een rijm schrijven. Ik deed dat met grote tegenzin! Zou ik het **wel** leuk hebben gevonden dan was dit stukje zeker in rijm geschreven!

GEBINTEN

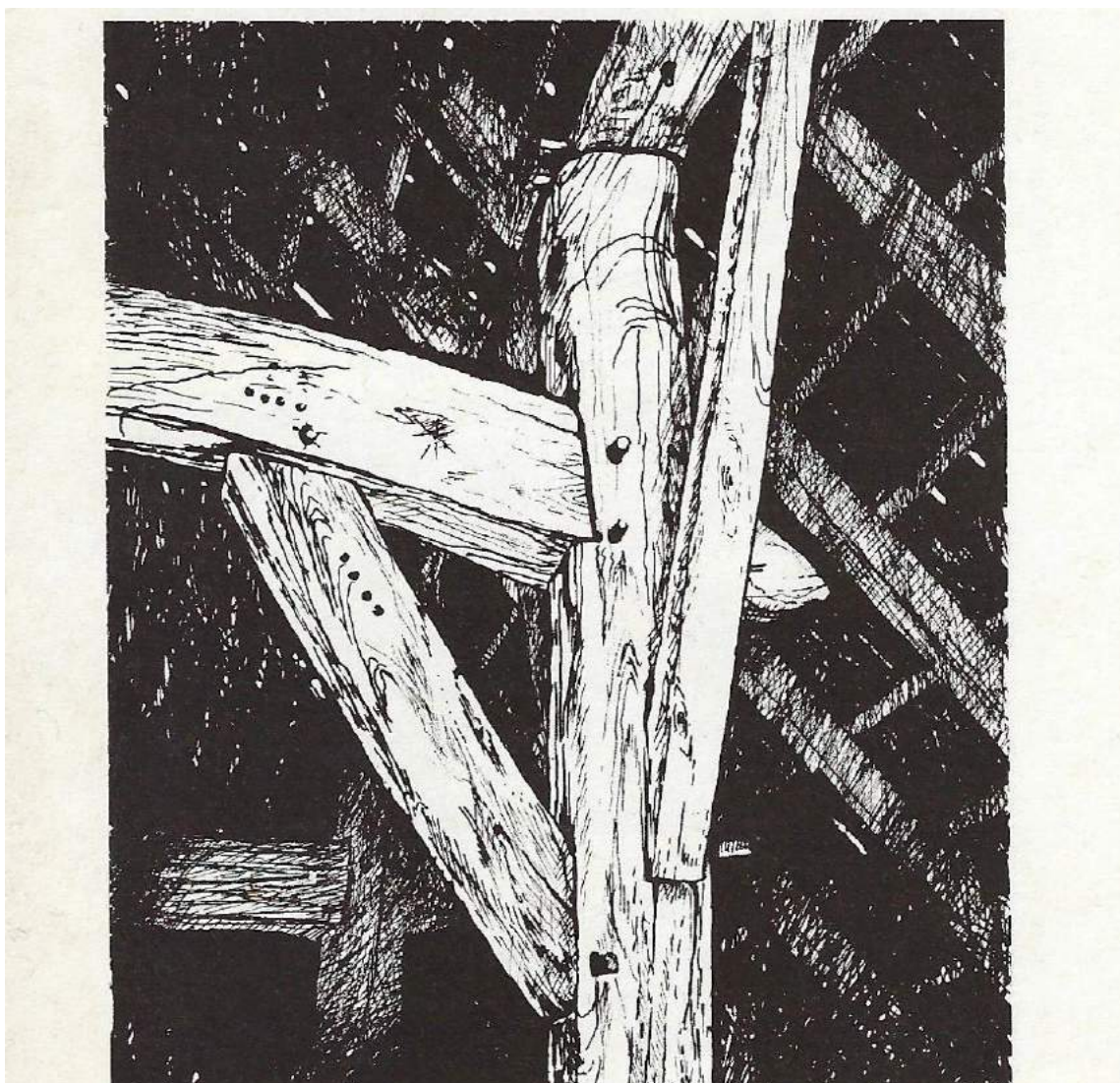
Hout vormde in het verleden het belangrijkste bouw materiaal. Nederland kent - met uitzondering van Zuid-Limburg - geen vindplaatsen van natuursteen. Baksteen wordt pas vanaf de 16de eeuw voor eenvoudige plattellandsgebouwen toegepast. Van de beschikbare natuurlijke materialen was alleen hout voldoende sterk om het gewicht van het dak te kunnen dragen. De Nederlandse boerderijen hebben daarom alle een houtskelet of gebintwerk als voornaamste draagconstructie.

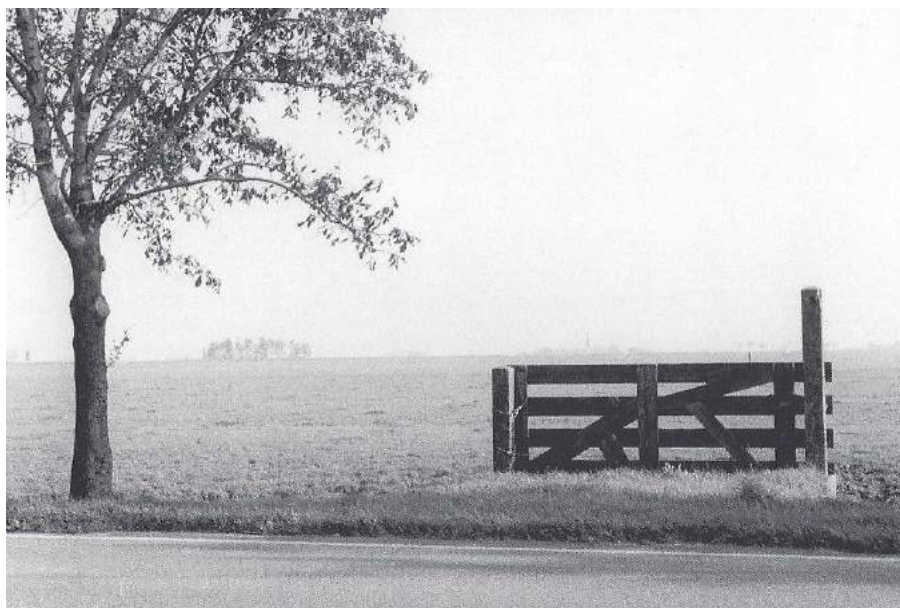
De houten constructie, die feitelijk het geraamte vormt, waar de hele boerderij op rust. De staanders zijn de gebintstijlen, die in de breedte worden verbonden door de ankerbalken.

Een gebintwerk bestaat uit een serie frames of gebinten, die achter elkaar worden geplaatst en aan de bovenzijde worden verbonden door lange balken. Elk gebint bestaat uit twee verticale balken (de stijlen), een horizontale balk (de gebintbalk) en twee diagonale balkjes (de schoren of korbelen) voor de stabiliteit. De hele constructie zit in elkaar met houten pennen; er komt geen

spijker aan te pas. Het gebintwerk is een soort bouwpakket. De timmerman maakte alles eerst pasklaar op zijn eigen erf. Hier-voor werden boomstammen met bijlen en dissels bewerkt tot balken, waarna de houtverbindingen werden gemaakt en het geheel ineen werd gepast. Vervolgens werd de constructie uit elkaar gehaald en naar de bouwplaats vervoerd. Daar werden de gebinten weer in elkaar gezet en een voor een overeind getrok-ken. Bij dit 'richten' van de gebinten kwamen veel mensen hel-pen; het was een feestelijke gelegenheid. Om ervoor te zorgen dat alle balken op de juiste plaats komen, had de timmerman er merktekens op gezet, de 'telmerken'. Telmerken zijn in oude boerderijen nog vaak terug te vinden, in de vorm van zaagsne-den, krasmerken, gegutste putjes of gebeitelde Romeinse cijfers.

Er bestaan veel verschillende soorten gebinten, die elk deel uitmaken van een andere bouwtraditie. Bij het dekbalkgebint, dat vooral voorkomt in de noordelijke provincies, ligt de balk op de stijlen. In het midden, oosten en zuiden van het land vindt men het ankerbalkgebint. Daarbij is de balk op een lager niveau tussen de stijlen aangebracht. De uiteinden van de balk steken door de stijlen heen en zijn daar aan de buitenzijde verankerd met wiggen, vandaar de naam. Aanvankelijk werd in de bouw alleen inlands hout gebruikt. Men koos dan voor eiken, want dat was het meest duurzaam. In de kustprovincies gebruikte men al vroeg geïmporteerd hout. Toen ook elders in Europa schaarste aan eikenhout ontstond, stapte men over op grenenhout uit Duitsland en Scandinavië. Hout is echter altijd schaars en dus duur gebleven, waardoor hergebruik algemeen voorkwam. Dat is in oude boerderijen nog vaak te zien aan gaten en kepen in de balken, die geen constructieve functie meer hebben.

DE DUURZAME BOERDERIJ

Na een intensieve en drukke tijd van voorbereiding kan projectleider Frans van den Berg, bestuurslid van Boerderij & Erf AKV, terugkijken op een mooi resultaat. Zo'n 120 'echt' geïnteresseerden hebben een of meer van de 20 boerderijen bezocht om iets te horen en vooral te leren van de uitgevoerde verduurzamingsactiviteiten. Dat kon op 30 oktober en 6 november 2021. De ontvangen reacties waren positief.

In dit project is samengewerkt met de gemeenten Molenlanden, Krimpenerwaard en Vijfheerenlanden, die het ook financieel hebben ondersteund. Daarnaast was er samenwerking met 'Het Nieuwe Wonen' en de 'Nationale Duurzame Huizenroute'.

De eindconclusie is dat de inspanningen zeker de moeite waard zijn geweest. Het bestuur van B&E AKV gaat zich nu buigen over de vraag of en hoe een vervolgactie mogelijk en wenselijk is. U verneemt nader.

OPROEPEN OM MEDEWERKING...

RUILVERKAVELINGSBOERDERIJEN [1]

Het gaat Boerderij & Erf AKV om de oudere boerderijen in de bewoningslinten. Die worden veelal door de trotse eigenaar goed onderhouden en blijven wel behouden.

De stichting richt zich ook op de nieuwere boerderijen. Veel van deze zijn gebouwd in het kader van de ruilverkaveling. Die boerderijen beginnen langzamerhand een cultuurhistorische waarde te krijgen. Daarom is de stichting geïnteresseerd in materialen, gegevens, foto's en van alles over de ruilverkaveling en de daarbij horende boerderijen.

MEDEWERKERS NIEUWSBRIEF [2]

Al langere tijd is het de bedoeling dat in de nieuwsbrief Boer & Hoeve wat meer aandacht wordt geschonken aan restauratie, verbouw en ombouw tot een nieuwe functie van oude boerderijen in het werkgebied. Daarvoor zoeken we interviewers die 'keukentafelgespreken' willen gaan houden.

Ook zoekt de stichting ingaande 2022 een nieuwe columnist.

Wellicht lijkt het u leuk om in dit verband uw diensten aan te bieden aan Boerderij & Erf.

FOTO'S KLEINE GEBOUWEN [3]

Als je er oog voor hebt zie je overal in het landschap kleine gebouwtjes in allerlei vormen en soorten. Vaak in de kanten van een weiland, nabij de weg, op een erf of waar dan ook. Een schuurtje, een plee, een kalverhok, een kippenhok, een broeikas... Bedenk het maar. Er zijn er veel. Wellicht wilt u die kleine gebouwtjes eens op de foto zetten. Misschien heeft u in uw fotobestand wel foto's staan. Ze zijn van harte welkom bij Boerderij & Erf.

REACTIES ZIJN HARTELIJK WELKOM...

Als u wilt reageren (heel graag zelfs) op bovenstaande oproepen, kan dat bij zowel het secretariaat als bij de redacteur van Boer & Hoeve:

SECRETARIAAT secretariaat@boerderijenerf.nl

REDACTEUR djtekst@planet.nl

Wilt u eerst informatie? Bel dan met Dick de Jong 06-22845889

Bartholomeus van der Helst schilderde het hier afgebeelde schilderij 'De Amsterdamse Nieuwmarkt'.

Hij is geboren in Haarlem als zoon van een herbergier en verhuisde in 1636 naar Amsterdam.

Van der Helst is bekend als de toonaangevende portretschilder van de Amsterdamse elite.

Dit markttafereel toont de geweldige welvaart uit die tijd, neergezet aan de hand van wat de boeren ter markt brachten. Een geslacht varken en een kruiwagen met prachtige groenten: kolen, aardappels, wortelen.

De kinderen links (aan de kleren te zien van zeer rijke komaf) spelen met de opgeblazen varkensblaas.

Het schilderij bevindt zich in de Hermitage in St. Petersburg.

BENT U AL BEGUNSTIGER VAN BOERDERIJ & ERF AKV?

De opdracht van deze stichting is: het boerderijbestand bewaken. Door in stand te houden wat er nog is: de oudere, maar nadrukkelijk ook de nieuwe, zoals de ruilverkavelingsboerderijen. Als boerderijen leeg komen, omdat het bedrijf stopt, loopt het voortbestaan gevaar. B&E AKV wil dan graag met eigenaren/bewoners zoeken naar nieuwe passende bestemmingen.

Iedereen kan meedoen aan het behoud en de ontwikkeling van de boerderijen. Als begunstiger vanaf € 17,50 per jaar en dan krijgt u:

- Elk half jaar de gedrukte nieuwsbrief met veel informatie.
- Jaarlijks een uitnodiging voor een bijeenkomst met lezing of een presentatie.
- Elk jaar een uitnodiging voor een excursie, naar een 'ander' gebied met boerderijen.
- Zo'n tienmaal per jaar de digitale nieuwsbrief, boordevol nieuws.
- Indien van toepassing: alle extra berichtgeving over actuele onderwerpen.

Daarnaast kunt u zich aanmelden als vrijwilliger. Dan kunt u meewerken aan de projecten die onder handen zijn.

UITGAVEN VAN BOERDERIJ & ERF AKV

In de loop van haar bestaan heeft B&E AKV een aantal boeken uitgegeven, waarin uiteraard de boerderij centraal staat. De volgende titels zijn nog te koop, in de boekhandel, in Museum De Koperen Knop of rechtstreek bij de uitgever.

BOER EN BOERDERIJ is het standaardwerk van het leven van de boeren en hun hofsteden. Streekkenner Huib de Kok schetst er het beeld van de boer, zijn gezin en zijn bedrijf in het gebied van de Alblasserwaard-Vijfheerenlanden. € 35,--.

In **HOEVE - HOFSTEE - HERBESTEMMING** krijgt de lezer in beeld en woord een overzicht van de herbestemmingsmogelijkheden die in de loop der tijd aan de bestaande boerderijen zijn gegeven. Een boeiend boek, met ideeën van hoe het kan, maar nadrukkelijk ook hoe het niet moet. De inhoud zal u verrassen. € 14,95.

Niet alleen voor de technici onder u biedt **DE BOERDERIJ HET BEHOUDEN WAARD** een schat aan informatie om daadwerkelijk aan de slag te gaan met de boerderij. Tal van fotovoortbeelden laten zien wat u allemaal zelf kunt verbeteren aan uw pand. € 14,95.

Mooie verhalen van Hans Mout-haan, samen met zwart-wit foto's van boerenwerk uit vervlogen tijden; beide roepen nostalgische herinneringen op. Voor ouderen herkenbaar en boeiend voor de jeugd. € 14,95.

Nieuwmarkt 11 - 4221 PL Nieuw-Weerth - 0184-691566 - info@lakerveld-architecten.nl
Rijksweg 100 - 4207 CA Nieuw-Weerth - 0184-691566 - info@lakerveld-architecten.nl
www.lakerveld-architecten.nl

Herbestemming Maria Johanna Hoeve Noordeloos

BOERDERIJ & ERF
alblasserwaard - krimpenerwaard - vijfheerenlanden
secretariaat: Sluis 57 2964 AT Groot-Amers
0184-661425 of 06-53759618
secretariaat@boerderijenerf.nl www.boerderijenerf.nl

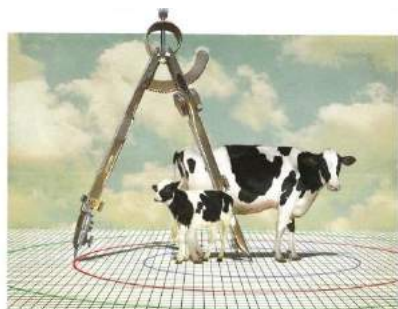
REDACTIE & SAMENSTELLING:

LA CARRIOLA

tekst &
advies

Dick de Jong | 06-22845889 | djtekst@planet.nl

Een koe is niet alleen een product en een productiemiddel; het is vooral ook nog een dier...